

Leder

Hvis du åpner hvilket som helst musikkvitenskapelig tidsskrift i dag, vil du finne et bredt spekter av perspektiver. Men hvordan definerer vi musikkvitenskap, og i hvilke retninger beveger vi oss i 2004? Musikkvitenskapen har i mange år nå vært i en tilstand av en ny begynnelse eller gjenoppfinnelse, og dette nummeret av *Studia Musicologica Norvegica* reflekterer dette ved å inkludere artikler om så ulike emner som beskrivelser av grooves, islandske middelalder-manuskripter, verdensmusikk og spørsmål om globalisering, operascenen i Berlin rundt 1930-tallet, jazzimprovisasjon, og personlige refleksjoner rundt de mørkere sider av Bruckners musikk. Selv om artiklene er historisk og kulturelt forskjellige, er den narrative tråden som knytter dem sammen den måten de fastholder en disiplin som rekonfigurerer seg selv. En annen måte å si dette på, er at måten musikkvitenskapelig tenkning er representert på her viser til flertydigheten med hensyn til hva musikk er. Det handler like mye om historie, institusjoner, samfunn, og framføring, som det gjør om tekst. I tilnærmingen til musikk så vel som alle disse andre dimensjonene gir disse artiklene en rimelig refleksjon over bredden av musikkforskningen ved begynnelsen til det tredje millennium.

Grunnleggende spørsmål i forbindelse med hva vår disiplin egentlig er vil alltid være krevende. De fleste av oss antar at våre lesere vet hva vi har i tankene når vi snakker om groover, satser, tema og tempoforhold. Men musikken fremstår i stadig nye former, og vi trenger nye redskap og metoder til å beskrive og snakke om musikk. Videre er forholdet mellom musikkvitenskap og andre humanistiske disipliner problematisk, og kommer til å fortsette å være det så lenge vi ikke tar opp en rekke grunnleggende spørsmål. Det å forsvare musikkvitenskapen som disiplin er en øvelse i seg selv, spesielt når man forsøker å finne skjæringspunkter mellom objektivitet og intersubjektivitet. Gary Tomlinsons kjente tese om at musikalsk analyse bærer med seg den ideologiske bagasjen fra modernismen preger den musikkvitenskapelige verden, og er et tema mange av oss er opptatt av. Om forfatterne som er representert i denne utgaven har noe felles, så er det bevisstheten om at uansett hva slags nytt analytisk verktøy eller historisk perspektiv som brukes, så finnes det ikke et endelig svar.

Alle bidragsytere i dette nummeret beskjeftiger seg på en eller annen måte med meningsbegrepet innen musikkvitenskapen. Dette gjelder særlig Erling Gulbrandsens ar-

tikkel om Bruckners niende symfoni, som vektlegger den radikale åpenhet verket fremviser sett i lys av tidlig tysk romantisk estetikk. Med henvisning til fagfelt som religion og psykologi demonstrerer Gulbrandsen bredden i musikkens diskursive konstruksjon og mystiske åpninger som igjen åpner opp den estetiske opplevelsen. I en artikkel om Brecht og Weills «Aufstieg und Fall der Stadt Mahagony» argumenterer Erik Steinskog for at den kontekstuelle dimensjonen i denne operaen skiller seg ut fra andre operaer. Det slående her er hvordan Berlins operascene anno 1930, med tilhørende konnotasjoner til Weimarrepublikkens kulturelle resonans, kan fungere som et speil for å lese vår egen samtidige situasjon.

Tellef Kviftes essay tematiserer spørsmål omkring syntaks og prosessdialektikk med hensyn til hvordan vi beskriver groover. Gjennom analysen av en norsk springar kommenterer Kvifte Charles Keils konsept om PD (Participatory Discrepancies – deltagende avvik), som igjen resonnerer med de sentrale konseptene til Uppsalas SYVAR-skole. Hans konklusjon støtter viktigheten av differensiering når det kommer til å tilskrive bestemte meninger til beskrivelser av groove. To grunnleggende kategorier i Svein-Harald Jørgensens artikkel er «world music» og globalisering. Han baserer seg på grunnleggende spørsmål som analyserer Steven Felds teoretiske posisjon i den nå berømte artikkelen «A Sweet Lullaby for World Music», hvor begrepet globalisering blir en nødvendig ramme for å forstå den komplekse prosessen i verdens-musisering. Jørgensen analyserer mange av Felds sentrale idéer i sin artikkel, som har et kritisk syn på retoriske og ideologiske fordommer.

Bjørn Alterhaugs artikkel om improvisasjon handler om begrepene kreativitet og kommunikasjon og teoretiserer over disse med en interdisiplinær metode. Han argumenterer for viktigheten av forskning på dette neglisjerte området og setter opp en historisk analyse av improvisasjon, situert innen en dialogisk diskurs. Artikkelen konkluderer med at det må være pedagogisk relevant å inkludere improvisasjon i forskjellige kontekster for å kunne komme frem til nye måter å lære og å sanse på. I artikkelen som avslutter denne samlingen presenterer Gisela Attinger tolv fragmenter med sekvenser fra islandske middelaldermanuskripter som ikke er tatt med i Erik Eggens publikasjon «The Sequences of the Archbishopric of Nidarós» fra 1968. Attinger undersøker manuskripter med musikknotasjon fra tre islandske arkiver som er relevante for forskning på Nidarosliturgien. Artikkelen konkluderer med et nærmere studium av to islandske messebøker, «Missale Scardense» og «Graduale Gufudalense», vil kunne kaste lys på forskjellen mellom liturgien i Island i andre halvdel av 1400-tallet og den offisielle Nidarosliturgien slik den er representert i ordinalet fra 1200-tallet og det trykte missalet fra begynnelsen av 1500-tallet.

Det grunnleggende begrepet i alle artiklene er musikkvitenskap: Hva er det vi gjør når vi undersøker og diskuterer musikalske detaljer som del av en forskningstradisjon? I forskjellig grad forsøker alle bidragsyterne i dette nummeret å kaste lys over de metodene som brukes i musikkvitenskap i dag. Det er verdt å merke seg at flesteparten av arti-

klene i dette nummeret er på engelsk. Mange ønsker en distribusjon av forskningsarbeider også utenfor Skandinavia. Lesere av dette tidsskriftet vil merke en del forskjeller fra og med dette nummeret som forhåpentlig bærer bud om en ytterligere kvalitetsstigning. Redaksjonsrådet har satt sammen en gruppe av internasjonale musikkvitere av høyeste klasse og med tilknytning til våre musikkvitenskaplige institusjoner som skal fungere som rådgivere. Målet er – i tråd med Norsk Forskningsråds ønske – å støtte arbeider av høy kvalitet via en fagfelle vurdering. I tillegg har vi startet en egen del med bokanmeldelser, som i dette nummer tar for seg to veldig forskjellige danske utgivelser. I samråd med Norsk Musikkforskerlag og Universitetsforlaget har vi besluttet ikke å ta med hovedoppgaver i denne publikasjonen fremover. Disse vil for interesserte være tilgjengelig på våre nettsider i stedet.

Jeg vil benytte denne sjansen til å oppfordre alle musikkvitere i Norge til å bidra til denne publikasjonen, da den er en av hovedkanalene for å formidle bredden av det spennende arbeidet som gjøres i dette landet. På vegne av redaksjonen kan jeg forsikre om at vi innen mulighetenes grenser vil gjøre alt for å kunne opprettholde den høye kvaliteten på artiklene vi skal publisere i fremtiden. Vi håper artiklene vil stimulere til debatt og til nye bidrag til *Studia Musicologica Norvegica*. Men i denne omgang: Les videre, kos deg og bli inspirert!

Stan Hawkins

Editorial

Open almost any musicology journal today and you will find a broad range of perspectives. But how do we define musicology and in which direction are we travelling in 2004? Musicology has been in a state of reinvention for numerous years now, and this issue of *Studia Musicologica Norvegica* certainly reflects this by including articles as diverse as descriptions of grooves, Icelandic medieval manuscripts, world music and questions of globalisation, the operatic scene of Berlin around the 1930s, jazz improvisation, and personal reflections on the darker side of Bruckner's music. Whilst historically and culturally different, the narrative thread connecting all these articles is their adherence to a discipline that is reconfiguring itself. Another way of saying this is that the way musicological thought is represented points up the ambiguity of what music is. It is as much about history, institution, society, performance as it is about text. Approaching music as all of these things plus more, the articles in this volume provide a fair reflection of the range of musical studies at the beginning of the third millennium.

Fundamental questions relating to what our discipline is will always be the most challenging. Most of us assume our readers know what we intend when we speak of grooves, movements, themes, and tempo relationships. But musical features and their phenomena are in constant change and require tools and methods for talking about music in new ways. Moreover, the interface between musicology and the other humanities is problematic and will continue to be so until we engage more with a range of assumptions that remain uncontested. Defending the practice of musicology can be an education in itself, especially when attempting to locate how points of objectivity intersect with moments of intersubjectivity. The resonances of Gary Tomlinson's charge that music analysis is an act that carries with it the ideological baggage of modernism, is something that resounds through the musicological world, and an issue many of us are concerned with. If the authors in this volume have a common aim, it is a recognition that no matter what new analytical tools or historical perspectives are presented there is no final solution to any of this.

All the contributors in this volume are concerned in some way with musicological categories of meaning. This is particularly true in Erling Gulbrandsen's article on Bruckner's ninth symphony where a persuasive argument is made for the radical openness of the work within the context of early German romantic aesthetics. Turning to the fields of religion and psychology, Gulbrandsen demonstrates the breadth of music's discursive construction and mystical openings that can open up the aesthetic experience. In an article where the focus falls on Brecht and Weill's *Aufstieg und Fall der Stadt Mahagoni*, Erik Steinskog argues for the different contextual dimensions of this opera in relation to other operas. What is striking here is how the operatic scene of Berlin around 1930 within the context of the Weimar Republic, with all its cultural resonances, can function as a mirror for reading our contemporary situation.

The topic of Tellef Kvifte's essay relates to the question of syntax and process dialectics in how we describe grooves. By measuring the performance of a Norwegian *springar* tune, Kvifte establishes a critique of Charles Keil's concept of PDs (Participatory Discrepancies), which has resonances in the Uppsala SYVAR school's central concepts. His conclusion confirms the importance of differentiation when it comes to contributing specific meanings to groove descriptions. Two key concepts in the next article by Svein-Halvard Jørgensen are 'world music' and 'globalisation'. The argument presented here is grounded in searching questions that explore the theoretical position taken by Steven Feld in his now famous article, "A Sweet Lullaby for World Music," where the notion of globalization becomes a necessary frame for understanding the complex processes of *world-musicking*. Jørgensen explores many of Feld's central ideas in an article that is critically engaged with rhetoric and ideological assumptions.

Bjørn Alterhaug's article on improvisation addresses notions of creativity and communication by theorising them in an interdisciplinary manner. Arguing the case for research in a field where little attention has been afforded, Alterhaug seeks to provide a

historical analysis of improvisation within a discourse that is dialogic. The conclusion of this article takes up the matter of pedagogic relevance for situating improvisation within different contexts in order to come up with new ways of learning and perceiving. In the final article of this collection, Gisela Attinger presents twelve fragments with sequences from Icelandic manuscripts that are overlooked in the 1968 publication, “The sequences of the Archbishopric of Nidarós.” In her study, Attinger investigates manuscripts with music notation from three Icelandic archives which will have relevance for researchers involved in the liturgy of Nidaros. This article concludes by suggesting that further examination from the two mass books, *Missale Scardense* and *Graduale Gufudalense* could throw more light on the difference between the liturgy in Iceland in the second half the fifteenth century and the official Nidaros liturgy represented by the thirteenth-century ordinal and the printed missal from the beginning of the sixteenth century.

The key term in all the articles is musicology – what are we doing when we interpret and discuss musical details as part of a research culture? To various extents all the authors in this volume attempt to unpack the critiques that inform approaches to musicology today. It is notable that the majority of articles submitted are in English this time. As well as in Scandinavia, a wider circulation of research work is the concern of many. Readers will note a number of changes in this edition that signal an attempt at further increasing the quality. The editorial board has now put together an international advisory board of some of the most distinguished music scholars in the world all of whom have had close associations with our musicological institutions. The aim of this is in line with the Norwegian Research Council’s approach to supporting high quality work through a peer-review process, something all the articles in this volume have been subjected to. In addition, we have decided to start a Book Review section which in this edition consists of two critical reviews of two very different Danish books. In consultation with Norsk musikkforskerlag and Universitetsforlag we have decided not to include music hovedoppgaver in this journal from now onwards. Instead this information will be documented on the home pages of the journal for those interested.

I want to take this opportunity to encourage all musicologists in Norway to contribute to this journal as it is one of the main channels for communicating the broad range of exciting work going on in the country. On behalf of the editorial committee of this journal, I can assure you that we will do everything possible to maintain the best quality in the articles we publish in the future. We hope therefore that these articles will stimulate further debate and encourage others to contribute to *Studia Musicologica Norvegica*. So, for the moment, read on, enjoy, and be inspired.....

Stan Hawkins